

ZOMERSERIE BEKEN IN DE BARONIE

De Aa of Weerijs

De fietsroute 'Van Nassau naar Van Gogh' begint bij het Zaartpark in Breda en eindigt bij de Bakkebrugstraat, op de grens van Rijsbergen en Zundert. De route is 20 kilometer lang.

De Aa of Weerijs ontspringt in België, ter hoogte van Brecht, en stroomt bij Breda uit in de Mark. De Aa of Weerijs is aangewezen als Ecologische Verbindingszone (EVZ).

Voor meer informatie: brabantsedelta.nl/watersysteemanalyses-kaderrichtlijn-water-krw

'Geen Spa Blauw in de Aa of Weerijs'

▲ Het beton was nog niet droog of fietsers en wandelaars namen het pad in bezit.

FOTO'S RIET PIJNAPPELS.

Door ons landschap stromen allerlei beken. En over elk watertje is veel te vertellen. In de serie Beken in de Baronie gaan we daar dieper op in.

Vandaag: **De Aa of Weerijs.**

Riet Pijnappels

Breda

In het voorjaar van 2019 werd er een nieuw fietspad geopend langs de Aa of Weerijs. Het beton was nog niet droog, of ongeduldige fietsers en wandelaars namen het al in bezit.

Volgens de initiatiefnemers was het fietspad 'een lang gekoesterde wens van veel Bredanaars, Rijsberge-

naren en Zundertenaren'. Inmiddels is het weggetje bijna net zo populair als het fietspad langs de Mark.

Anders dan de veelbezongen Mark, was de Aa of Weerijs altijd een vrij onbekende waterloop, verborgen in boerenland, en weinig tot de verbeelding sprekend. Je zou kunnen zeggen dat het nieuwe fietspad de beek uit zijn anonimiteit heeft gehaald.

Een eeuw geleden zag de Aa of Weerijs er heel anders uit dan nu. Vanaf de hogere zandgronden in België meanderde de beek lustig, via Zundert en Rijsbergen, naar het lager gelegen Breda, een en al rare bochten, en zo wispelturig als een veertje in de wind.

Aan al die kronkelingen dankt het zijn naam: Weerijs (vroeger Weeghreyse) betekent 'vlechtende stroom'.

Zoals het alle Brabantse beken verging, werd ook de Aa of Weerijs in de jaren zeventig rechtgetrokken en geamputeerd tot een brede, diepe goot, die het water zo snel mogelijk moest wegsluizen. Sindsdien wordt het waterpeil kunstmatig laag gehouden en is de Aa of Weerijs 's zomers, net als de Mark, meer een stilstaande sloot dan een dynamische, levende beek.

De waterkwaliteit was lange tijd belabberd, door lozing van mest en chemicaliën, zowel in Nederland als in België. Maar volgens het waterschap is er de laatste jaren veel vooruitgang geboekt en gaat het steeds meer de goede kant op, hoewel de normen nog steeds overschreden worden.

Opmerkelijk is dat al in de 17de eeuw werd gezegd dat het water van de Aa of Weerijs van mindere kwaliteit zou zijn. Het zou troebel zijn en slechter van smaak dan het water uit de Mark, en de vis had een grondige smaak. De bierbrouwers in Breda trokken zich daar echter weinig van aan, en gingen door met het brouwen van bier met water uit de Aa of Weerijs.

Dankzij het ruilverkavelingsproject Weerijs-Zuid, ziet het beekdal er tegenwoordig een stuk aantrekkelijker en natuurlijker uit.

Langs het water liggen – behalve maisakkers en graslanden – ook struwelen en brede stroken met ruige oevervegetatie. Er zijn flauwe oevers gemaakt en drie nieuwe meanders gegraven.

Volgens Europese richtlijnen moet de beek in 2027 voldoen aan strenge normen op het gebied van water-

kwaliteit en natuurwaarden. Het is echter nu al zo goed als zeker dat dat niet gaat lukken. Dat kan alleen als er radicale maatregelen worden genomen en de landbouw uit het beekdal verdwijnt, schrijft Brabantse Delta in een watersysteemanalyse uit 2018.

Volgens René Rijken van het waterschap is dat allesbehalve realistisch. „Dan zouden alle boomkwekers en aardbeientelers moeten worden uitgekocht en daar is geen geld voor. Je kunt ook wensen dat er Spa Blauw door de beek gaat stromen, en dat gaat ook nooit gebeuren.”

Spa Blauw of niet, de natuur profiteert van de nieuwe kansen in het beekdal. Er foerageren zwaluwen, reigers, torenvalken, buizerds en zelfs af en toe een havik. De rietkragen schudden als het ware van de kleine zangvogels. En op het water drijven tapijtjes van roze waterlelies en gele watergentiaan.

Fietsliefhebbers dromen hardop van een fietspad dat nog verder langs de beek voert, richting Wernhout, of nòg liever: de grens over, tot aan het Vlaamse Hoogstraten. Voordat het zover is, zal er echter veel water door de Aa of Weerijs stromen. De plannen stuiten op nogal wat weerstand bij de grondeigenaren.